

Egenskapskriterier - BASTA

Alternativ 1 — enligt KIFS 2005:7

UTGÅVA 2014:A2

GILTIGT FRÅN 2014-01-01

Inledning

BASTA-systemets syfte är att fasa ut ämnen med farliga egenskaper ur byggprodukter. Med byggprodukter avses i BASTA både byggvaror och kemiska produkter. Produkter som registreras i BASTA-registret får inte innehålla ämnen med egenskaper enligt detta kriteriedokument, i halter som är lika med eller överstiger de angivna haltgränserna.

Dessutom ska leverantören uppfylla ett antal kvalificeringsvillkor. Bland annat ska leverantören intyga att:

- produkter som finns registrerade i BASTA-registret vid varje tidpunkt klarar avtalade egenskapskriterier
- det finns dokumentation som styrker bedömningen enligt egenskapskriterierna för de produkter som är registrerade i BASTA-registret
- det finns en organisation som tydligt klargör ansvarsfördelningen för de uppgifter som ligger till grund för BASTA-registrerade produkter
- erforderlig kompetens finns tillgänglig för att hantera kvalificeringsvillkoren för en BASTA-registrering.

Som grund för kriterierna har REACH genom rådets förordning (EG) nr 1907/2006, KIFS 2005:7 och Kemikalieinspektionens PRIO-vertyg använts.

Klassningen enligt KIFS 2005:7 gäller för kemiska produkter omfattar såväl ämnen¹⁾ som beredningar²⁾. Om klassningen av en beredning på grund av dess egenskaper skiljer sig från de ingående ämnenas respektive klassning så är det beredningens klassning som gäller om det är på det sättet som produkten levereras till byggarbetsplatsen (eller motsvarande).

Ingående ämnens halter beräknas utifrån produkten så som den levereras till byggarbetsplats eller motsvarande. Kemikalier som har använts vid tillverkningen men som inte finns med i den levererade produkten behöver inte beaktas.

Om flera ämnen har liknande egenskaper ska deras halter sammanräknas i de fall det står **Ja** i kolumnen Sammanräkning i kriterietabellen nedan. Sammanräkningen ska göras på det sätt som anges i fotnoten till denna kolumn. Det är inte alltid en fråga om enkel summering

För sammansatta varor som består av flera delar, ska underlaget för beräkningarna baseras på vikten av den enskilda del som innehåller ämnet, inte den totala vikten av den sammansatta varan. Halten, som jämförs med den i BASTA angivna haltgränsen, ska därför beräknas på varje del av en sammansatt vara som i sig uppfyller definitionen av en vara i artikel 33 i Reach-förordningen (se not 13):

Egenskapskriterierna beskriver ämnesegenskaper som BASTA-systemet syftar till att fasa ut. Egenskaperna definieras tydligt. Den haltgräns som i normalfallet tillåts i produkten anges. (OBS! Det förekommer i vissa fall att andra haltgränser är särskilt angivna, se not 3). Här anges om halter av ämnen med liknande egenskaper ska sammanräknas. Till detta finns ett antal fotnoter som förtydligar eller beskriver hur kriterierna ska tolkas och användas. Sist i dokumentet finns även en förteckning över de riskfraser som används.

Detta dokument får kopieras endast i sin helhet och utan någon form av ändring. Citat får göras om tydlig hänvisning till källan görs.

Egenskapskriterier i BASTA-registret

Ämnesegenskaper	Definition enligt Alternativ 1	Haltgräns (vikts-%) (om särskild gräns inte anges) ^{3), 13)}	Sammanräkning ¹⁴⁾
1. Cancerframkallande	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen Cancerframkallande i kategori 1 eller 2 ⁴⁾ (R45, R49)	0,1 %	—
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen Cancerframkallande i kategori 3 ⁴⁾ (R40)	1 %	—
2. Mutagena	a) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen Mutagen i kategori 1 eller 2 ⁴⁾ (R46)	0,1 %	—
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen Mutagen i kategori 3 ²⁾ (R68)	1 %	—
3. Reproduktionstoxiska	a) Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklassen Reproduktionstoxisk i kategori 1 eller 2 (R60 och/eller R61) ⁴⁾		
	Kemiska produkter Varor	0,5 % ⁵⁾ 0,1 %	— —
	b) Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen reproduktionstoxisk i kategori 3 ⁴⁾ (R62 och/eller R63)	5 %	—
4. Spädbarnsskador	Ämnen som har egenskaper enligt kriterierna i faroklassen: kan skada spädbarn under amningsperioden (R64)	1 %	—
5. Hormonstörande	Ämnen som får helhetsbedömningen Cat 1 Cat 2 i EU:s EDS Database ⁶⁾	0,1 %	—
6. Persistenta, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen ⁷⁾ (PBT)	Ämnen med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller > 40 d i sötvatten eller > 180 d i marint sediment eller > 120 d sötvattensediment eller > 120 d i jord och 2) BCF > 2000 och 3) Kronisk toxicitet NOEC < 0.01 mg/l eller NOEC < 30 mg/kg föda eller CMR eller klassificerat T; R48 eller Xn; R48 eller R64	0,1 %	—
7. Mycket persistenta och mycket bioackumulerbara organiska ämnen ⁷⁾ (vPvB)	Ämnen med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller sötvatten eller > 180 d i marint eller sötvattensediment eller > 180 d i jord och 2) BCF > 5000	0,1 %	—
8. Bly (Pb)	Bly eller blyföreningar	0,1 %	Ja
9. Kvicksilver (Hg)	Kvicksilver eller kvicksilverföreningar	Totalförbud ⁸⁾	Ja
10. Kadmium (Cd)	Kadmium eller kadmiumföreningar	0,01 %	Ja
11. Farligt för ozonskiktet	Ämnen med Ozon Depletion Potential (ODP) > 0 (R59)	0,1 %	—
12. Allergi- framkallande ¹¹⁾	Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklassen Allergiframkallande vid inandning och/eller hudkontakt ⁵⁾ (R42, R43)	1 %	—

Ämnesegenskaper	Definition enligt Alternativ 1	Haltgräns (vikts-%) (om särskild gräns inte anges) ^{3), 13)}	Sammanräkning ¹⁴⁾	
13. Akut giftighet	Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklasserna mycket giftigt eller giftigt vid inandning, hudkontakt och/eller förtäring ⁴⁾ (R23, R24, R25, R26, R27 eller R28) ⁴⁾	1 % för R26, R27 eller R28 25 % för R23, R24, R25	Ja	
14. Akut giftighet med risk för bestående hälsoskador	Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklasserna giftigt eller mycket giftigt: risk för allvarliga bestående hälsoskador vid inandning, hudkontakt eller förtäring ⁴⁾ (R39 kombinerat med R23, R24, R25, R26, R27 eller R28)	1 % för R26, R27 eller R28 10 % för R23, R24, R25	—	
15. Hög kronisk giftighet	Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklassen giftigt: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning, hudkontakt eller förtäring ⁴⁾ (R48 kombinerat med R23, R24 och/eller R25).	10 %	—	
16. Flyktiga organiska ämnen ¹⁰⁾	Ämnen som har en begynnelsekokpunkt < 250 °C mätt vid ett standardtryck av 101,3 kPa, och som uppfyller kriterierna för riskfraserna: R20 (Farlig vid inandning), eller R23 (Giftig vid inandning), eller R65 (Farligt: kan ge lungskador vid förtäring), eller R67 (Ångor kan göra att man blir dåsig och omtöcknad), eller R48 kombinerat med R20 (Farlig: risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering genom inandning)	10 % ¹¹⁾	Ja	
17. Miljöfarligt	a)	Ämnen som uppfyller kriterierna för att klassificeras som mycket giftiga för vattenlevande organismer (R50) ⁴⁾	25 % endast om M = 1 ¹²⁾	Ja
	b)	Ämnen som uppfyller kriterierna för att klassificeras som mycket giftiga eller giftiga för vattenlevande organismer och samtidigt kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön (R 50/53 eller R51/53) ⁴⁾	2.5% för enbart R50/53-ämnen M=1 25 % för enbart R51/53-ämnen ¹²⁾	Ja
	c)	Ämnen som uppfyller kriterierna i faroklassen miljöfarlig: kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön (R53). (Inkluderar även ämnen med R50/53, R51/53 och R52/53) ⁴⁾	25 % ¹²⁾	Ja

NOTER

- 1) Ämnen: Kemiska grundämnen och deras föreningar i naturlig eller framställd form, inklusive eventuella tillsatser nödvändiga för att besvara produktens stabilitet och eventuella föroreningar som hänrrör från tillverkningsprocessen, med exklusiva lösningsmedel som kan avskiljas utan att detta påverkar ämnets stabilitet eller ändrar dess sammansättning.
- 2) Beredningar: Blandningar som avses i 14 kap. 2 § 2 miljöbalken; Blandning: blandning eller en lösning som består av två eller flera kemiska ämnen.
- 3) I de fall det finns en lägre haltangivelse i Europaparlamentets och rådets förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (EG nr 1272/2008) bilaga VI, tabell 3.2 så gäller den och i de fall det finns lägre haltgräns angiven i bilaga IV till Europaparlamentets och rådets förordning om långlivade organiska föreningar (EG) nr 1195/2006 för ex. avfallsaskor gäller den.
- 4) I enlighet med KIFS 2005:7 (med aktuella ändringar, se www.kemi.se). Bedömningen ska baseras på alla relevanta data om produktens hälso- och miljöfarlighet. Kriterierna är direkt tillämpbara när data erhållits enligt de krav på information som finns beskrivna i artikel 13 i rådets förordning (EG) nr 1907/2006. Om det för en given hälso- eller miljöfarlig egenskap finns data från flera undersökningar som enligt kriterierna skulle leda till olika klassificering ska de data som ger den strängaste klassificeringen användas under förutsättning att de är av god vetenskaplig kvalitet.

- 5) Från och med den första juni år 2015 sänks haltgränsen för kemiska produkter till samma nivå som varor, dvs. 0,1 %, enligt Europaparlamentets och rådets förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (EG nr 1272/2008), artikel 59.
- 6) EDS Database kan laddas ner på http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/strategy/being_en.htm . För att extrahera databasen, spara ner zip-filen på din hårddisk, extrahera sedan zipfilen och kör databasen genom att klicka på mdb-filen. Välj sedan "Categorisation" så kommer de ämnen som databasen omfattar upp. Minimikrav är MS Access 2003 eller senare version.
- 7) Det finns ämnen som uppfyller kriterierna för både PBT och vPvB. De måste prövas i förhållande till båda kriterierna 6 och 7 om sådana finns i produkten. Kriterierna för potentiellt PBT enligt PRIO (se www.kemi.se) kan i de fall där de friar från misstanke om PBT-egenskaper, användas som underlag för PBT-klassningen.
- 8) I enlighet med "Förordning om ändring i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter" råder totalförbud på kvicksilver. Förbudet gäller produkter där kvicksilver har använts eller tillsatts. Låga halter av kvicksilver som inte tillsatts avsiktligt i något led faller därmed utanför förbudet. **Med låga halter kvicksilver menas inom BASTA en förekomst av 2,5 mg eller mindre per kg.**
- 9) Om ingående akut giftiga ämnen alla är klassificerade R26, R27 eller R28, så kan deras halter summeras, och gränsvärdet är då 1 %. Om ingående akut giftiga ämnen alla är klassificerade R23, R24 eller R25, så kan deras halter summeras, och gränsvärdet är då 25 %.
- 10) Begynnelsekockpunkten är satt utifrån direktiv 2004/42/EG, haltgränsen har satts utifrån branschöverenskommelser för färg, lack och lim.
- 11) I de fall det finns lägre haltangivelser i KIFS 2008:2 med aktuella ändringar för färger och lacker så gäller dessa angivelser. OBS! Det är Fas 2 som gäller sedan 2011-01-01 för produkter som släpps ut på marknaden.
- 12) Om inga ingående miljöfarliga ämnen har specifikt lägre haltgränser angivna i Förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP), Bilaga VI, tabell 3.2 gäller följande:

Kriterium 17a: Om ingående ämnen, som är klassificerade R50 (eller R50/53 som också måste tas med vid denna beräkning), alla har $M = 1$, så kan deras halter summeras, och gränsvärdet är då 25 %. För ämnen med andra M-värden gäller haltgränser enligt tabellerna 13a och 14 enligt KIFS 2005:7 med aktuella ändringar. För summering av ämnen med olika M-värden, se Sammanräkningsregler BASTA Alternativ 1.

Kriterium 17b: Om ingående ämnen endast är klassificerade R50/53, alla har $M=1$, så kan deras halter summeras och gränsvärdet är då 2.5%. Om inga ämnen klassificeras R50/53, så kan halterna av ingående ämnen klassificerade R51/53 summeras, och gränsvärdet är då 25 %.

Kriterium 17c: Halterna av ingående ämnen kan summeras och gränsvärdet är då 25 %

- 13) För sammansatta varor som består av flera delar, ska underlaget för beräkningarna baseras på vikten av den enskilda del som innehåller ämnet, inte den totala vikten av den sammansatta varan. Halten, som jämförs med den i BASTA angivna haltgränsen, ska därför beräknas på varje del av en sammansatt vara som i sig uppfyller definitionen av en vara i artikel 33 i Reach-förordningen :

En vara är ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion.

I en industriell process kan en kemisk produkt upphöra att vara en kemisk produkt och övergå i att vara en vara. I det fallet det oönskade ämnet finns i den kemiska produkten ska halten av det oönskade ämnet vid tillämpningen av BASTA:s kriterier beräknas på den nya varan som bildas i den process då den kemiska produkten övergår till att bli en vara. T.ex. om två skivor limmas samman och det förekommer ett oönskat ämne i limskiktet ska halten av det oönskade ämnet beräknas på vikten av den nya produkten, d.v.s. de sammanfogade skivorna.

Om en skiva istället beläggs med ett laminat som i sig är en egen vara enligt Reach-förordningens definition och det förekommer ett oönskat ämne i laminatet, så beräknas halten av det oönskade ämnet vid tillämpningen av BASTA:s kriterier på vikten av laminatet, då detta är en egen vara.

[Swedish interpretation of the 0.1 % for giving information according to articles 7.2 and 33](#)

[Dissenting views on the guidance on requirements for substances in articles](#)

- 14) I enkla fall, när inte olika haltgränser är angivna i Förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP), Bilaga VI, tabell 3.2 (Klassificeringslistan), är sammanräkningen en summering av halterna av olika ämnen med samma egenskaper. I de fall där olika haltgränser är angivna och när produkten innehåller ämnen med samma egenskap men i olika grad, t.ex. mycket giftiga och giftiga, så ska en sammanräkning göras enligt de regler som anges i dokumentet "Regler för sammanräkning i BASTA, Alternativ 1".

OBSERVERA!

Ovanstående kriterier kommer att ses över med jämna mellanrum med syftet att helt kunna fasa ut ämnen med dessa egenskaper. Eventuella revideringar kan komma att genomföras för att anpassa dem till ny kunskap samt till omvärldens krav och målsättningar på kemikalieområdet. Kriterierna kommer att harmoniseras i takt med ändringar i REACH, rådets förordning (EG) nr 1907/2006 och CLP (CLP, rådets förordning (EG) nr. 1272/2008).

Riskfraser som förekommer i kriterierna

R 20	Farlig vid inandning
R 23	Giftigt vid inandning
R 24	Giftigt vid hudkontakt
R 25	Giftigt vid förtäring
R 26	Mycket giftigt vid förtäring
R 27	Mycket giftigt vid hudkontakt
R 28	Mycket giftigt vid inandning
R 39	Risk för mycket allvarliga bestående hälsoskador
R 40	Misstänks kunna ge cancer
R 42	Kan ge allergi vid inandning
R 43	Kan ge allergi vid hudkontakt
R 45	Kan ge cancer
R 46	Kan ge ärftliga genetiska skador
R 48	Risk för allvarliga hälsoskador vid långvarig exponering
R 49	Kan ge cancer vid inandning
R 50	Mycket giftigt för vattenlevande organismer
R 53	Kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön
R 51/53	Giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i miljön
R 50/53	Mycket giftigt för vattenlevande organismer, kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön
R 59	Farligt för ozonskiktet
R 60	Kan ge nedsatt fortplantningsförmåga
R 61	Kan ge fosterskador
R 62	Möjlig risk för nedsatt fortplantningsförmåga
R 63	Möjlig risk för fosterskador
R 64	Kan skada spädbarn under amningsperioden
R 65	Farligt: kan ge lungskador vid förtäring
R 67	Ångor kan göra att man blir dåsig och omtöcknad
R 68	Möjlig risk för bestående hälsoskador

Information om byggvaror som uppfyller egenskapskriterierna finns på systemets hemsida www.bastaonline.se

E-postadress är bastaonline@ivl.se

Du kan också kontakta IVL Svenska Miljöinstitutet, Box 21060, 100 31 Stockholm, telefon 08-598 563 00 om du vill ha ytterligare information

LIFE03/ENV/S/00094.

BASTA-systemet har utvecklats med ekonomiskt stöd från EU-kommissionens Life-fond.

UTGÅVA 2014:A1

Kretsloppsrådet

Egenskapskriterierna i BASTA-systemet är en del av kretsloppsrådets gemensamma handlingsprogram 2010 för utfasning av farliga ämnen.